

Over het Nationaal Holocaust Namenmonument

Algemene informatie

Ruim 102.000 slachtoffers van de Holocaust krijgen ruim 75 jaar na de Tweede Wereldoorlog een eigen monument. Een monument met alle namen van de Nederlandse Holocaustslachtoffers die geen graf hebben. Alle namen van Joden, Sinti en Roma die vanuit Nederland zijn vervolgd en gedeporteerd, alsmede gedeporteerde Nederlandse Joden woonachtig in andere landen, die in naziconcentratie- en vernietigingskampen zijn vermoord, alsook zij die zijn omgekomen door hongersnood of uitputting tijdens transporten en dodenmarsen en waar geen graf van bekend is. Daarmee krijgt Nederland eindelijk een tastbaar gedenkteken waar 102.000 Joden en 220 Sinti en Roma zowel individueel als collectief kunnen worden herdacht.

Tot nog toe kende Nederland geen monument waar elk individueel slachtoffer van de Holocaust met naam en toenaam wordt genoemd.

“Voor nabestaanden is het van onschatbare waarde een plaats te hebben waar zij hun familieleden kunnen herdenken. Zo worden de namen van de slachtoffers van de Holocaust aan de vergetelheid onttrokken. Het monument heeft bovendien de functie van trait d’union tussen verleden, heden en vooral toekomst.”

“Herdenken is niet alleen voor hen die zich de oorlog kunnen herinneren. Het is juist ook voor hen die de oorlog niet hebben meegemaakt. Voor de kinderen van hen die het meemaakten, voor hun kleinkinderen en voor de volgende generaties. Bovendien draagt het monument bij aan het historisch besef waar oorlogen toe kunnen leiden en vormt het een aansporing voor reflectie en educatie over de Tweede Wereldoorlog”, aldus Jacques Grishaver, voorzitter van het Auschwitz Comité.

Massavernietiging

Tussen 1933 en 1945 zijn naar schatting 6 miljoen Joden en honderdduizenden Sinti en Roma omgebracht door de nazi's. Van de 140.000 Joden die in 1940 in Nederland woonden, hebben er 102.000 de oorlog niet overleefd.

Niet alle Joden zijn vermoord in de gaskamers van vernietigingskampen zoals Auschwitz-Birkenau, Treblinka, Belzec, Majdanek, Chelmno en Sobibor. Velen zijn omgekomen door massa-executies, ziekte, hongersnood, uitputting of het verrichten van slavenarbeid. Het Holocaust Namenmonument Nederland herdenkt al deze slachtoffers.

Weesperstraat

De locatie Weesperstraat is gelegen in de Oostelijke binnenstad van Amsterdam, dichtbij het Jonas Daniël Meijerplein, aan de rand van de Plantage- en Weesperbuurt. De geschiedenis van deze buurt is sterk verbonden met de geschiedenis van het Amsterdamse Jodendom. Op loopafstand van deze locatie bevinden zich monumenten en bijzondere gebouwen die elk op een eigen manier een onderdeel van de Joodse geschiedenis belichten. De Weesperstraat was voor de Tweede Wereldoorlog nagenoeg 100 procent Joods bewoond.

Ontworpen door de wereldberoemde architect Daniel Libeskind

Het monument omvat vier Hebreeuwse letters die samen het woord weergeven, dat 'In herinnering aan' betekent. Als bezoekers de gedenkplaats binnenkomen treden zij een labyrint van gangen

tegemeet met aan beide zijden twee meter hoge bakstenen muren die de boodschap 'In herinnering aan' dragen. Op elk van de 102.000 stenen wordt een naam, geboortedatum en de leeftijd bij overlijden gegraveerd, zodanig dat de namen van de slachtoffers aanraakbaar zijn. De muren met namen dragen vier objecten van spiegelen roestvrijstaal.

Het gebruik van bakstenen is alomtegenwoordig in Nederland en in de steden van West-Europa. De stenen in combinatie met de sterk reflecterende geometrische vormen van de stalen letters, leggen een verbinding tussen het Amsterdams verleden en het Amsterdams heden.

Op de plek waar de bakstenen muren en de metalen vormen elkaar kruisen, is er een smalle leegte waardoor het lijkt dat de stalen letters zweven. Dat staat symbool voor de onderbreking in de geschiedenis en cultuur van het Nederlandse volk.

Daniel Libeskind ontwerper Holocaust Namenmonument Nederland Het Holocaust

Namenmonument Nederland is ontworpen door de Pools-Amerikaanse architect Daniel Libeskind (Lodz, 1946). Libeskind is de zoon van Holocaust-overlevenden. In 1964 emigreerde hij met zijn familie naar Amerika. Als architect verwierf Libeskind vooral bekendheid met zijn ontwerpen voor het Joods Museum in Berlijn en het masterplan voor de herbouw van het World Trade Center in New York. In mei 2013 werd Libeskind ook al aangewezen als architect van een Holocaust memorial in Columbus, de hoofdstad van de Amerikaanse staat Ohio.

Libeskinds studio ontwierp vele musea en andere culturele en openbare gebouwen verspreid over de wereld. Libeskind zelf bekleedde een groot aantal leerstoelen, onder meer aan de Universiteit van Toronto, waar hij als eerste de Frank O. Gehry leerstoel bezette. De lange lijst van prijzen die hij ontving, vermeldt ook de Hiroshima Kunst Prijs (2001) voor kunstenaars die in hun werk internationaal begrip en vrede progageren. De prijs was niet eerder aan een architect toegekend.

In 2011 hield Libeskind de achtste Nooit Meer Auschwitz Lezing in Amsterdam, bij welke gelegenheid hem de Annetje Fels Kupferschmidt Onderscheiding werd uitgereikt. De prijs wordt jaarlijks uitgereikt aan een persoon of organisatie die zich op buitengewone wijze verdienstelijk heeft gemaakt voor het realiseren van de doelstellingen van het Nederlands Auschwitz Comité.

www.libeskind.com

Rijnboutt

Het Nederlands Auschwitz Comité heeft Rijnboutt Architecten geselecteerd als coördinerend en uitvoerend architect voor de realisatie van het Nationaal Holocaust Namenmonument. Met hun kennis van de lokale bouwpraktijk hebben zij Studio Libeskind ondersteund door diens prachtige ontwerp uit te werken binnen de Nederlandse wet- en regelgeving. Ook de praktische kant van het uitvoeringstraject is meegenomen in nauwe samenwerking met Studio Libeskind, die verantwoordelijk bleef voor de esthetische begeleiding. Ook voor het landschapsonwerp werd Rijnboutt ingeschakeld, inclusief de afwatering, de keuze voor de beplanting en de aansluiting op de openbare ruimte.

www.rijnboutt.nl

Bouwery

Architect Johan van Lierop, eerder werkzaam als principal architect bij Studio Libeskind, is de projectarchitect van het Namenmonument en begeleidde het project namens Studio Libeskind.

www.bouwery.com

Koninklijke Woudenberg

Na een uitgebreide selectie heeft het Nederlands Auschwitz Comité als aannemer Koninklijke Woudenberg gekozen. Koninklijke Woudenberg is - sinds 1799 - vooral gespecialiseerd in restauratiewerkzaamheden, herbestemmingsprojecten, renovatie en onderhoud. Hun groot gevoel voor erfgoed en hun vakmanschap maakte hen de ideale partner in dit buitengewone project.

<https://www.koninklijkewoudenberg.nl/project-overzicht/>

Het **Nationaal Holocaust Namenmonument** kwam mede tot stand dankzij de hulp en bijdragen van een groot aantal particuliere donateurs, die duizenden namen hebben geadopteerd. Zij allen legden het fundament – wij zijn hen daarvoor zeer dankbaar.

De volgende gemeenten droegen bij door symbolisch hun weggevoerde en vermoordde inwoners te adopteren:

Aa en Hunze
Aalsmeer
Aalten
Alphen aan den Rijn
Amersfoort
Amstelveen
Amsterdam
Baarle-Nassau
Baarn (4&5 Mei Comité)
Bedum
Bergen
Bergen op Zoom
Bernheze
Beverwijk
De Bilt
Breda
Dalflen
Delft
Den Haag
Diemen
Doetinchem
Dongeradeel/Dokkum
Dordrecht
Edam-Volendam
Eemsmond
Elburg

Flevoland (Liberaal Joodse Gemeente)

Gilze en Rijen

Goirle

Gooise Meren

Gouda

Haarlemmermeer

's-Hertogenbosch

Hilversum

Hoorn

Huizen

Katwijk

Krimpen aan de IJssel

Loppersum

De Marne

Middelburg

Midden-Drenthe

Millingen aan de Rijn

Nissewaard

Nijmegen

Oirschot

Oisterwijk

Oldambt

Onderbanken

Oost Voorne-Voorne Putten

Oostzaan

Ouderkerk

Putten

Renkum

Ronde Venen, de

Rozendaal

Schagen

Scherpenzeel

Sint Anthonis

Sittard-Geleen

Someren

Steenbergen

Steenwijkerland

Tholen

Tiel

Tynaarlo

Uden

Uitgeest

Urk

Utrechtste Heuvelrug
Valkenburg aan de Geul
Velsen
Veere
Waddinxveen
Wageningen
Waterland
Weesp
Westerveld
West Voorne
Winsum
Woudrichem
Zandvoort
Zeist
Zwartewaterland
Zwolle

Naast deze gemeenten droeg ook Provincie Drenthe met een belangrijke donatie bij aan de bouw.

Onder andere ook de hieronder vermelde bedrijven, instellingen en fondsen hebben met hun donaties het Namenmonument mogelijk gemaakt. In alfabetische volgorde:

Artsenfederatie KNMG
BPD Cultuurfonds
De grote Nederlandse banken
De Jong Groep
Dream Hotel Amsterdam
Eerste kamer der Staten Generaal
Floris van Alkemade
Gemeente Amsterdam
Jacqueline van Maarsen
KNMP Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie
Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants NBA
Koninklijke Woudenberg
Makaria Fonds
Mediacollege Amsterdam
Ministerie van VWS
NS Nederlandse Spoorwegen
Outokumpu
Roba Metals
Rodruza
Siemens Nederland

Simon Wiesenthal Fonds

Sorba Projects

vfonds

alsmede een aantal organisaties die niet met naam genoemd willen worden.

De app/miniwebsite ten behoeve van de bezoekers van het monument werd gemaakt door Myosa Media en geheel mogelijk gemaakt door een bijdrage van de familie Kremer.